

ALPINA PRESTATIONER

Varför räknas det som mediokra prestationer att gå i fotspår eller delta med massorna i expeditionsstil? Alpina kommittén ger sin syn på saken.

Som medlemmar i Riksidrottsförbundet (RF) ska vi "hjälpa" Sveriges varumärke med starka internationella prestationer. Till toppprestationer räknas svåra nyurer i alpin stil, långt ned på prestationsskalan ligger guidade turer och deltagande i kommersiella expeditioner.

Alpina kommittén (tidigare Expeditionskommittén) har genom åren gett Bergsports läsare information från våra tidningsprenumerationer samt presenterat bra böcker som förespråkar god alpinism. Dessutom har kommittéordförande recenserat 30–50 böcker. Kommitténs förhållande till prestationer är förmodligen tydlig och finns i Alpina kommitténs dokument: alpin stil i topp och guidat i botten.

En gó man – Mick Fowler, tycker det är befriande att massorna lämnar nytursuppsökandet till en mindre grupp entusiaster. Han tillhör själv entusiasterna och är en legend, tillsammans med till exempel Silvo Karo och Marko Prezelj. Fowlers nyturslista på 6000–7000-meters berg närmar sig 30, många är gjorda i ren alpin stil, och det fordrar en stor kapacitet att repetera dem. Om kommitténs ordförande försökt, hade detta stilmässigt dragit ner prestationen, då den tekniska kapaciteten var för låg även då han var som starkast!

Bland starka nytursprestationer i internationell rang, står till exempel Schaur's och Kurtyka's klättring 1985 av västväggen på Gasherbrum IV. 1987 klättrade Fowler och Vic Saunders The Golden pillar of Spantik i alpin stil, utom de två inledande replängderna. Berget i helhet klättrades i lättviksstil. Kanske den svåraste klättringen som gjorts då! Men den första ihållande svåra turen på ett 8000-meters berg i alpin stil, gjorde ändå katalanerna Enric Lucas och Nil Bohigas

1984 på Annapurnas sydvägg. Det första kända försöket att göra nytur i stilen "Naked Night Climbing", gjordes på Dhaulagiris Östvägg 1980 (Ghilini, Kurtyka, MacIntyre och Porter). De klättrade östväggen innan de tvingades till reträtt via sydöstkammen, som de senare klättrade

till toppen. Bland kunniga klättrare förlorade normalvägarna över hela världen sin prestationsmässiga status runt 1980–85. Att klättra i god alpin stil har ledande internationella tidningar och publikationer talat om i 50 år. På många normalvägar i de höga bergen tas deltagare i kommersiella eller guidade expeditioner upp med en sherpa framför och en sherpa bakom. Att gå i fotspåren av en sådan är knappast någon särskild prestation. Vål hemma glömmet många av dem som gör det att rapportera om petiteser som de fasta repen jumaren klippts in på, eller stegarna som de gått på/klättrat uppför. Och de kan utesluta en eller flera personer, som var på plats...

På Everests två hårt trafikerade normalvägar har svenskar efter 1991 gått längs prestationsnedsättande fasta rep och stegar och osjälvständigt haft fotspåren av tio eller fler personer fram för sig. Så har det även varit på många andra stora berg. Marko Prezelj rapporterade om ett halvmeter brett spår på Makalu 2009. Redan 1989 var det den enklare vägen upp och användes ner av Pierre Beghin¹ efter lättviktsrepetition av den svårare jugoslaviska 1975-nyturen, som Marjan Manfreda klättrade syrgasfritt 1975. 2002 års Tyroldeklaration talar tydligt om att sluta använda fasta rep och/eller syrgas. Den finns på SKF:s webbplats, hos Accesskommittén och borde finnas i sinnet hos våra äventyrare och klättrare i allmänhet.

Det hade varit bra för journalistkåren i till exempel Sverige, om de hade varit på hög höjd, donat med logistik och på köpet försökt göra nyurer, i sällskap med till exempel Victor Saunders. Flertalet i Sverige saknar helt enkelt egna erfarenheter av logistik och att bära sin egen utrustning fram till berget de ska bestiga. Utan egna erfarenheter – är man då kapabel att bedöma prestationer i den miljön?

”Det hade varit bra för journalistkåren i till exempel Sverige, om de hade varit på hög höjd”

Tips på några några självklara partiella meganyturer på 8000-metersbergen:

- Big E och Lhotse: Full travers via Västryggen och över topparna och ner vid Island Peak. Ueli Steck och Simone Moro gjorde ett försök 2012.
- Västväggen av Makalu. MacIntyre, Kurtyka och Kukuczka nådde ca 7620 meter 1981.
- Östväggen på K2, försök 1976 och 1978.
- Travers av Kangchenjungas fem toppar.
- Börja med Rhakiot kammen – 1953 års första bestigningsled – till toppen av Nanga Parbat och traversera avslutningsvis Mazeroryggen ner.

Självfallet – klättring ger alla rätt att välja sitt eget äventyr och att klättra bara för upplevelsens skull. Men Klätterförbund skall enligt Tyroldeklarationen hjälpa allmänheten att få ett rimligt samtida idrottsligt perspektiv på prestationerna. Klättrarna i fronten gör hela tiden nya turer och försöker pressa svårigheten uppåt.

Låt oss leka med ett exempel: Krzysztof Wielicki lär 1989 ha sökt tillstånd både i Nepal och Pakistan för att klättra samtliga 14 stycken 8000-meterstoppar under ett kalenderår. Pakistan gav inget tillstånd. Om han fått tillståndet till exempel 1996 och klättrat dessa 14 samt övriga sex högsta berg på övriga kontinenter via normalvägarna – hade han då kunnat få en Piolet d’Or? Det är tveksamt. De tekniska förutsättningarna hade för samtiden varit för låga och reducerats ytterligare av vägledande semifast utrustning. Kan hända vi har fel.

På Everest 1996 var det en tidsmässig prestation när Hans Kammerlander på Nordsidan – antagligen med hjälp av stegar på de ”tre stegen” – gick till toppen utan syrgas och i stort sett skidade ner till basen på 23 timmar. Det ses främst som en tidsmässig prestation, men också som en samtida skidåkningsprestation. Logistiskt var IMAX-teamet samma år dimensionerad för att kunna bidra i den svåra situation som uppkom med olyckorna i kommersiella expeditioner, och även bland annat Anatoli Boukrev gjorde fina räddningsinsatser.

Alla 14 stora berg var klättrade utan syrgas 1979. 1981 var det endast Lhotse som var utan syrgasfri nytur, K2 och Kangchenjunga var tillsammans med Lhotse utan syrgasfri nytur i alpin stil. Jerzy Kukuczkas framgrävande av ett övergivet tält på Makalu gör att man kan sätta ett litet frågetecken till begreppen solo och alpin stil om hans partiella nytur samma år.

Säkerhet skall självfallet vägas tungt. En del av säkerheten får

man genom bra/hög klätterteknisk kapacitet, en annan del genom att ha vanan att vara i fjällen i varierande väderlek – i ryggmärgen.

Klättrar man ett av dessa projekt i alpin eller lättviktsstil, då är det internationellt en jättestor prestation. Det finns dock en mängd roliga och intressanta klättringar på oklättrade väggar och kammar på mindre berg, och ganska många obestigna 6000-metersberg – gå på!

Som land betraktat, kan vi vara stolta över de svenska nyurer som gjorts, flertalet kan du läsa om på bergsport.se, i Alpina kommitténs dokument Svenska förstabestigningar och försök i alpin miljö. Fler kommer förhoppningsvis till! Vi har under våren uppdaterat med förstabestigningarna 2016 samt fina bilder från 1966 års Grönlandsexpedition. Där finns även en fin film från Grönland 1999!

Kom ihåg att flertalet av oss är ute för att ha skoj med varandra. Om en medioker klätterprestation har gjorts, oberoende av hur exotisk resan varit – låt media tydligt återspegla att det är en medioker prestation. Ett nutida exempel är när David Roeske 7 maj 2016 var på toppen av Cho Oyu utan syrgas samtidigt med den syrgasavvändande Robin Trygg, som dock lät bli att omtala Roeskes närvaro. Roeske gick samma säsong upp på Mt. Everest – utan syrgas i motsats till Trygg. Roeske hamnade säkert på en lista och säkert i några ”Konsum”-veckoblad i New York. Det var ingen nydanande prestation, utan mer en ordinär sådan.

Så nästa gång du hör en äventyrlig berättelse, fråga om det var nytur, vilken stil det klättrades i och hur det står i proposition till de svåra turerna som oftast finns på samma berg samt svåra turer som klättrats samtidigt på andra berg och räknas som stora prestationer!

Alpina kommittén

¹Läs Elusive summits av Victor Saunders